

226 Een eeuwig moment

Ieder mens heeft recht op zijn of haar eigen dromen. Zo had Shakespeare *A Midsummer Night's Dream*. Omstreeks 1595 schreef hij het gelijknamige toneelstuk. Felix Mendelssohn-Bartholdy markeerde zijn loopbaan als componist door aan het begin daarvan (1826) een gelijknamige ouverture en enkele jaren voor zijn dood (1842) muziek bij dit toneelstuk te schrijven: *Ein Sommernachtstraum*. Met daarin, jawel, de alom bekende [Bruidloftsmars](#). De Franse componist Claude Debussy (1862-1918) had het in z'n vingers. Hij had het talent om zijn luisteraars mee te nemen in zijn droomwereld. Zo staat de tijd even stil in zijn [Prélude à l'après-midi d'un faune](#).

Mensen dromen veel, vaak zelfs meerdere keren per nacht. We zijn ons daarvan meestal niet bewust. Als we wakker worden hebben we aan de meeste dromen geen herinneringen, soms zijn er flarden blijven hangen.

Hoe anders was dat voor mij in de nacht van dinsdag 18 september 2018. We staan met de camper aan de zee bij Porto, Portugal. Na een bezoek aan die mooie stad glijd ik die avond weg in een rustige slaap. Die nacht droom ik.

We staan met misschien wel vijftig mensen bij de Plantagekerk in Zwolle, 500 meter van ons huis. Het is een zachte avond, het schemert en het is stil, een enkeling fluistert. Het zal de spanning van het moment zijn. Want we gaan een zangkoor oprichten en ik was gevraagd om voorzitter te zijn. Maar ach, de initiatiefnemer van het koor – de beoogde dirigent – laat op zich wachten.

Gelukkig, daar komt hij aangelopen vanuit de Gasthuisstraat. Iemand komt naar me toe en zegt tegen me: "Roel, het is misschien wel goed om te weten: ook hij heeft een zoon verloren." Opeens begint iemand te fluiten – een prachtige melodie, het lijkt een lied, misschien wel een Schotse of Ierse traditional, denk ik. De melodie ken ik niet. Het is de dirigent, hij loopt zo langzaam dat hij de hele melodie kan fluiten voor hij bij ons is.

Dan ontwaak ik. Het duurt even voordat het tot me doordringt: wat een zeldzame, mooie droom! Maar waarom had in mijn droom niemand een naam, zelfs de dirigent niet? Was het omdat het om die melodie ging, nergens anders om? Die melodie – ik wil eigenlijk niet weer in slaap vallen want dan zou ik bij het wakker worden deze droom wel eens vergeten kunnen zijn. Ik pak mijn smartphone. Met een slaapdrongen stem zing ik daarom de melodie – als een Lied ohne Worte – en neem dat merkwaardige geluid op. Hoe is het eigenlijk mogelijk dat ik die melodie zonder enige aarzeling helemaal kan zingen? Het is kwart voor vier Portugese tijd. Louise heeft niets gemerkt. Zo is het goed, ik val in een rustige slaap.

Na het ontbijt stuur ik de door mij gezongen melodie naar Martien Hovestad. Hij is dirigent van het Zwols Vocaal Ensemble. Als er één het lied kent, is hij het. En ja, na enkele uren komt zijn antwoord, hij weet welke melodie ik heb gehoord – wat een wonder: *Home, sweet home*, een zeemanslied dat deel uitmaakt van de *Fantasia on British Sea Songs* van Sir Henry Wood. Ik vind in YouTube die wonderschone opname van een *Last Night of the Proms* in Londen. Opeens weet ik het weer. Ik herken alles. Maar hoe lang is het geleden?

Ooit hoorde ik het lied *Home, sweet home* voor het eerst en het maakte diepe indruk op me door de schoonheid én eenvoud van de melodie, de verklanking van een verlangen naar huis, naar thuis. Het was een melodie om nooit te vergeten. Maar toch gleed het lied – vreemd genoeg – weg uit mijn geheugen. Maar het kwam in een droom weer bij me terug. Voor mij een eeuwig moment!

* * *

Het eeuwige moment – het is de titel van een door Maarten 't Hart in 1983 geschreven en nu nog steeds verkrijgbare essaybundel. In het door recensenten hoog gewaardeerde hoofdessay vertelt hij meeslepend hoe er in zijn eigen leven momenten waren waarin hij kunst en in het bijzonder muziek op een zo intense manier beleefde, dat het moment zijn leven lang, voor 'eeuwig,' onderdeel werd van zijn bestaan. Hij probeert in het essay een antwoord te vinden op de vraag waarom mensen naar muziek luisteren en waar nu precies dat 'eeuwige moment' van muziek, van kunst ligt.

Een eeuwig moment – dit begrip werd gemunt door Marcel Proust (1871-1922), een Franse intellectueel, essayist, criticus; hij wordt gerekend tot de grootste romanschrijvers van de twintigste eeuw. In de roman *De kant van Swann* gaat de verteller terug naar zijn jongensjaren en adolescentie; hij spiegelt zich dan aan de intrigerende figuur Charles Swann. De verteller beschrijft de gevoelens van Swann als die een hem onbekende vioolsonate hoort: "Misschien omdat hij de muziek niet kende, had deze zo'n overrompelende indruk op hem gemaakt, gevoelens in hem opgewekt, die ondanks de verwardheid ervan, misschien wel de enige zuiver muzikale, grenzeloze, volmaakt oorspronkelijke, niet tot een ander soort te herleiden gevoelens zijn. Een dergelijke ervaring is iets als 'een eeuwig moment'."

Misschien moet je de lange zin twee keer lezen, ik moest dat in elk geval wel. Maar dan is-ie ook heel mooi. Want Proust beschrijft een unieke ervaring, een eeuwig moment. Heb je het zelf ooit ervaren? Hoe je door het (voor het eerst) horen van een compositie een eigenlijk niet in woorden te vatten gevoel ervaart? Die eerste keer – blijvend, 'eeuwig'.

- De mailfoto laat een tuba zien tijdens een uitvoering van het laatste deel van Mahlers Symfonie nr. 3 in Oslo.

MUZIEK

MET TOELICHTING. DEZE DRIE COMPOSITIES MAKEN DEEL UIT VAN MIJN HIERONDER BESCHREVEN MUZIEKPROJECT.

- [Henry Wood, HOME SWEET HOME](#). Een zeemanslied vol verlangen naar huis; voor mij een herinnering aan de droom waarin deze melodie aan de zee van vergetelheid werd ontrukkt. Het is een opname van de Last Prom, met alle spektakel die er bij hoort! Het slotnummer van mijn muziekproject! Let wel: de toelichtende tekst komt slechts gedeeltelijk overeen met deze blog. Ik geef een uitgebreide beschrijving van de bijzondere geschiedenis van dit lied en van deze melodie!
- [Jehan Alain, LITANIES](#)
- [Anton Arenski, STRIJKKWARTET NR. 2, OPUS 3](#)

Voor alle lezers: Ik heb de draad weer opgepakt: MIJN MUZIEKPROJECT

In 2020 vroeg ik aan zo'n 30 mensen om mij deelgenoot te maken van hun instrumentale lievelingscomposities, misschien wel hun 'eeuwige moment' in de klassieke muziek (ruim geïnterpreteerd). Dat heeft geleid tot 189 composities, bijeengebracht door 25 mensen. Samen representeren ze meer dan 400 jaar prachtige muziek. Ik ben toen begonnen daarvan een digitaal boek te maken met van alle nummers de muziek (meestal met video) en een toelichting, al of niet voorzien van persoonlijke verhalen. Maar terwijl ik al een eind op weg was, is het werk stilgevallen – eigenlijk moet ik schrijven: heb ik het uit mijn handen laten vallen 😊.

De laatste maanden hebben meerdere mensen me gevraagd of er ooit nog wat van kwam. Nu kan ik zeggen: ik heb de draad weer opgepakt en ben inmiddels met veel voldoening weer teksten aan het schrijven en mijn website aan het reorganiseren. Vanaf de volgende blog (nr. 127) is het catalogusoverzicht van de 189 nummers vernieuwd en voor iedereen toegankelijk.

Vandaag hierboven een voorproefje van drie nummers die over veertien dagen op de website staan. Klik op die nummers en je ziet hoe het straks gaat worden.